

Mehtap Kızılkaya

Aydın Adnan Menderes University, mkizilkaya3609@gmail.com,
Aydın-Türkiye

Ezgi Sarı

Aydın Adnan Menderes University, ezgi-1890@hotmail.com, Aydın-Türkiye

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2023.18.1.4B0043	
ORCID ID	0000-0002-4000-8926	0000-0002-0776-1318
Corresponding Author	Mehtap Kızılkaya	

**HUZUREVINDE ÇALIŞAN BAKIM PERSONELLERİNİN YAŞLI BAKIM FONKSİYONLARI:
NİTEL BİR ÇALIŞMA**

ÖZ

Bu çalışmanın amacı bir kamu huzurevinde çalışan yaşlı bakım personelinin fonksiyonlarını kendi algıları doğrultusunda ortaya koymaktır. Nitel araştırma desenlerinden amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu, Aydın ilinde yer alan bir kamu huzurevinde çalışan 3'ü erkek ve 12'si kadın olmak üzere toplam 15 bakım personeli oluşturmaktadır. Yüz-yüze gerçekleştirilen bireysel görüşmeler yoluyla "yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği" ile veriler toplanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, tümevarımsal içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan bakım personelinin tamamına yakını yaptığı işi severek yaptıkları ancak duygusal olarak etkilendiklerini belirtmişlerdir. Bakım personellerine yönelik yaşlı ile iletişim, merhamet yorgunluğu, mesleki profesyonel değerler ve iş güvenliği gibi konularda eğitim yapılması ve personelin duygusal paylaşımının yapılacağı organizasyonlar yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı Bakım, Personel, Fonksiyon, Algı, Nitel

**ELDERLY CARE FUNCTIONS OF CARE STAFF WORKING IN PENSION HOUSE: A
QUALITATIVE STUDY**

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal the functions of elderly care personnel working in a public nursing home in line with their own perceptions. The study group of the research, which was carried out with the maximum diversity sampling method, one of the purposive sampling methods of qualitative research designs, consists of a total of 15 care personnel, 3 male and 12 female, working in a public nursing home in Aydın province. Data were collected with the "semi-structured interview technique" through face-to-face individual interviews. In the evaluation of the obtained data, inductive content analysis technique was used. Almost all of the care personnel who participated in the research stated that they loved their job but were emotionally affected. It can be suggested to organize trainings for care personnel on issues such as communication with the elderly, compassion fatigue, professional values and occupational safety, and organizing organizations where the personnel will share their emotions.

Keywords: Aged Care, Personnel, Function, Perceptio, Qualitative

How to Cite:

Kızılkaya, M. ve Sarı, E., (2023). Huzurevinde Çalışan Bakım Personellerinin Yaşlı Bakım Fonksiyonları: Nitel Bir Çalışma. Life Sciences, 18(1):1-10.
DOI: 10.12739/NWSA.2023.18.1.4B0043.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Yaşam süresinin uzaması sonucunda yaşlı nüfusunun artacağı, dünya nüfusunun %20'sinin 2030 yılında yaşlı nüfustan oluşacağı öngörülmektedir [1]. Türkiye'de yaşlı birey nüfusu sayısı 2013 yılında 5 milyon 891 bin 694 kişi olup; 2023 yılında toplam nüfusun %10.2'sini, 2030 yılında %12.9'unu, 2040 yılında ise %16,3'ü oranında olacağına ilişkin tahminler yapılmaktadır [2]. Tüm dünya ülkelerinde teknolojik gelişmeler, toplumsal yapının değişimi söz konusu olsa da aile üyeleri arasında iyi ilişkiler olması gerekliliği önemini hala korumaktadır. Yaşlı nüfusun giderek artmasıyla birlikte hemen her ailede yaşlı aile üyesi bulunmakta ve yaşlı bireylerin bakımından aile üyeleri sorumlu olmaktadır [3, 4, 5 ve 6]. Ancak, yaşlı nüfusun artması yaşam süresinin uzaması beraberinde birtakım sorunları da getirmektedir. Bunlar kronik hastalıkların ortaya çıkması ve buna bağlı bakım problemleridir [7]. Özellikle gelişen dünyada kadınların ev dışındaki işlerde de varlık göstermesi ile yaşlıların bakımı evlerden kurumsal alanlara doğru kaymaktadır [8 ve 9]. Bu kurumların başında hem devlet kurumlarına hem de özel işletmelere bağlı huzurevleri ya da bakım merkezleri gelmektedir [10 ve 11]. Yaşlı bakımı, birçok yönüyle ele alınması gereken zahmetli bir bakım hizmetidir. Yaşlıya yönelik bakımın içeriğinde, kronik hastalığının yönetilmesi, fiziksel bakım gereksinimlerinin karşılanması, duygusal ihtiyaçlarının rahatlatılması ve günlük yaşam ihtiyaçlarının yerine getirilmesi bulunmaktadır.

Yaşlı nüfusun giderek artması çok yönlü yaşlı bakımı için profesyonel bakım elemanına olan ihtiyacı da arttırmaktadır. Yaşlı bireye bakım veren personelin, yaşlılık döneminin, fizyolojik ve psikolojik özelliklerini bilmesi ve sunulacak bakımı planlamada bu bilgilerin kullanılması yaşamsal önem arz etmektedir [12 ve 13]. Yaşlı bakımı, yoğun iletişimin olduğu ve çeşitli boyutları bulunan bir bakım hizmetidir ve yüz yüze yapılmaktadır. Yaşlılarla kurulan iletişimde duyu organlarında gelişen kusurların dikkate alınması, ölüme yakın olma ile ilgili konuların açıklıkla konuşulması, duygusal paylaşımlara fırsat verilmesi gerektirmektedir [14 ve 15]. Huzurevi ve bakım evlerinde, bakım personelleri, yaşlıya en yakın kişilerdir. Tüm bu nedenlerle yaşlı bakım personellerinin iletişim becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Ülkemizde yaşlı bakım elemanına ilişkin artan ihtiyacı karşılamak için farklı kurumlar tarafından yaşlı bakım elemanı yetiştirme programları oluşturulmuştur. Yerel yönetimler ve halk eğitim merkezlerinde düzenlenen yaşlı bakım kursları bunlara örnek olabilir. Birçok kurumun yaşlı bakım personeli yetiştirme çabası olumlu gibi görünse de farklı eğitim düzeyinde personel varlığı mesleki rollerde karmaşaya da yol açmıştır. Özellikle huzurevlerinde çalışan yaşlı bakım personellerinin yaşlı bakımı konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları istenmektedir [16].

Şayet örgün eğitimle bilgi ve beceriler kazandırılmaz ise kurumların yaşlı bakımının tüm alanlarını kapsayan çok yönlü hizmet içi eğitimlere planlanması beklenmektedir. Çünkü yaşlıya bakım verme, özel bir hizmettir ve içinde merhamet, sevgi, samimiyet gibi birçok duyguyu barındırmaktadır [17]. Ayrıca oldukça doyurucu bir bakım verme deneyimi olan yaşlıya yönelik bakım, bakım yükü olarak da adlandırılan bakım verme deneyimi ile ilişkili duygusal, fiziksel ve finansal yetersizlikler yaşama gibi birçok güçlüğü de barındırmaktadır [18]. Bakım verilen kurumların günün her saatinde hizmet verme zorunluluğu bakım personellerinin gece vardiyasında çalışmasını gerektirmekte buna bağlı olarak aile içindeki rollerini yerine getirmede değişim olabilmektedir. Bakım veren personelin sosyal yaşamları sınırlanmakta eş ve çocuklara ayrılan zaman azalabilmektedir [19 ve 20]. Tüm bunların yanı sıra bakım verenlerde, "merhamet yorgunluğu" en sık

görülen durumdur. Ölüme yakın bireyle çalışmanın bakım verenlerde çaresizlik, umutsuzluk, empati yoksunluğu, duygusal küntlük gibi olumsuz tepkilere neden olabildiği bilinmektedir. Yatağa bağımlı yaşlının günlük bakım gereksinimlerini karşılarken kas iskelet sistemi sorunları yaşama da sıkça görülen sorunlar arasındadır [21 ve 22]. Yaşlılık dönemi, insanın gelişimsel dönemleri içinde özel bir süreçtir. Yaşlı bireye bakım vermekte profesyonellik gerektirmektedir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFINCE)

Yaşlı bakımına yönelik nitelikli bakım personeli yetişmesinde bakım vericilerin mesleklerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi önemlidir. Mesleki yeterlilik ve güçlükleri en iyi çalışanların bildiği düşünülüyor böyle bir çalışmaya gereksinim duyulmuştur. Bu çalışmanın genel amacı; bir kamu huzurevinde çalışan yaşlı bakım personelinin fonksiyonlarını kendi algıları doğrultusunda ortaya koymaktır.

3. GEREÇ ve YÖNTEM (MATERIALS AND METHODS)

3.1. Araştırmanın Tipi (Research Type)

Araştırmada, bir kamu huzurevinde çalışan bakım personelinin fonksiyonlarını kendi algıları doğrultusunda ortaya koymak amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden "amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi" kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu (Research Group)

Araştırmanın çalışma grubunu, Mart-Mayıs 2018 tarihleri arasında Aydın ilinde bir kamu huzurevinde çalışan tüm bakım personeli oluşturmuştur. Personelin 3'ü erkek ve 12'si kadın olmak üzere toplam 15'dir. Örnekleme seçiminde; "amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi" kullanılmıştır [23]. Bu nedenle araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken cinsiyet, yaş, medeni durum ve çalışma yılı dikkate alınmıştır. Araştırmaya katılan personele ait kişisel bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların özellikleri
(Table 1. Characteristics of the participants)

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Çalışma Süresi (Yıl)	Çalışma Şekli
K1	K	43	Evli	5	Vardiya
K2	K	46	Evli	12	Vardiya
K3	K	39	Evli	5	Vardiya
K4	K	49	Evli	12	Vardiya
K5	E	39	Evli	17	Vardiya
K6	K	52	Evli	18	Vardiya
K7	E	23	Bekar	1	Vardiya
K8	K	36	Evli	6	Vardiya
K9	K	40	Evli	15	Vardiya
K10	K	44	Evli	4	Vardiya
K11	E	42	Evli	20	Vardiya
K12	K	45	Evli	10	Vardiya
K13	K	46	Bekar	12	Vardiya
K14	K	32	Evli	1	Vardiya
K15	K	34	Evli	6	Vardiya

Katılımcıların %80'i(12) kadın, %20'si (3) erkektir. Bakım personelinin yaş ortalaması X=41 olarak bulunmuştur. Aynı şekilde katılımcı personelin çalışma yılı ortalaması ise %9.6 yıl iken %87'sin evli olduğu belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı (Data Collection Tools)

Yüz-yüze gerçekleştirilen bireysel görüşmeler yoluyla "yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği" ile veriler toplanmıştır. Görüşme soruları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Sorular konuyla ilgili bir nitel araştırma uzmanı tarafından değerlendirilerek gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra, iki bakım personeli ile görüşülerek ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamadan sonra gerekli düzenlemeler ile görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formunda araştırmacının amacına uygun yedi adet açık uçlu soru bulunmaktadır. Bu sorulardan biri giriş sorusu, altısı esansiyel sorulardır.

3.4. Verilerin Toplanması (Data Collection)

Araştırmanın verileri 1 Mart-31 Mayıs 2018 tarihleri arasında Aydın ilinde bir kamu huzurevinde çalışan personellerden toplanmıştır. Görüşmeler, personelin rahat iletişim kurabileceği düşünülen boş bir odada yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve sözlü onamları alınmıştır. Görüşmeler ortalama 15 dakika (6dk.-25dk.) sürmüştür. Görüşmedeki ses kaydı konusunda da onam alınmış olup tüm katılımcılar ses kaydına izin vermiştir.

3.5. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Araştırmanın verileri tümevarımsal içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Görüşmeler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra, tekrar dinlenerek yazılı hale getirilmiştir. Toplam 31 sayfa ham görüşme metni elde edilmiştir. Verilerin analizinde ham veriler satır satır okuma tekniği ile birkaç kez okunmuş, açık kodlama yoluyla anlamlı görülen her bir kelime kodlanmış daha sonra tematik kodlama yapılmıştır. Kodlardan kategorilere ve daha sonra da temalara ulaşılmıştır. Araştırmada ayrıca görüşmelerden elde edilen sonuçların iç ve dış geçerliliğini sağlamak amacıyla, bulguların gerçekliğine ilişkin kanıtların ortaya konması, benzer süreçlerin birbiriyle uyumlu olması ve sonuçların benzer ortamlarda karşılaştırılabilmesi için, objektif bir yaklaşımla toplanan veriler ve sonuçları yine objektif olarak okuyucuya sunulmaya çalışılmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA (RESULTS AND DISCUSSION)

Bir kamu huzurevinde çalışan yaşlı bakım personellerinin fonksiyonlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu durum çalışmasında, görüşme soruları ile elde edilen veriler, temalar biçiminde bulgulara dönüştürülerek verilmiştir. Bakım elemanlarının tamamına yakınının (n=14) 32-49 yaş aralığında olduğu ve mesleki deneyimlerinin 1 ile 20 yıl arasında değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Bu mesleğin uzun yıllardır deneyimleniyor olmasını olumlu bir gelişme olarak değerlendirebiliriz.

• Yaşlı bakım elemanlarının kurumdaki çalışmalarına ilişkin düşünceleri nelerdir?

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan yaşlı bakım personeline, kurumda neler yaptıkları, görev tanımlamaları, sistemin işleyişi hakkındaki düşüncelerini anlatmaları istenmiş ve yanıtları sonucunda bazı kategorilere ulaşılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan personelin yarısından fazlası (n=9) yaşlı bakımını severek yaptığını ifade etmiştir. Katılımcıların tamamına yakını (n=13) evlidir ve tamamı üç vardiya sistemi ile çalıştıklarını belirtmiştir. Vardiya saatleri 07-15, 15-23 ve 23-07 biçiminde düzenlenmiştir. Vardiya sistemine ilişkin olarak bazı katılımcılar her vardiyanın farklı bir işleyişi olduğunu, bu nedenle de hepsinde çalışmaktan hoşnut olduğunu ifade ederken bazıları da sabah vardiyasını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Sabah

vardiyasını tercih eden katılımcılar tercih nedenlerini, diğer vardiyaların "sosyal yaşam" ve "aile/ev ile ilgili sorumluluklar" konusunda daha dezavantajlı olduğunu vurgulamışlardır. Bu konudaki bazı katılımcı ifadeleri aşağıdaki gibidir;

"Vardiyalarımız üç vardiya işte, üç vardiya çalışıyoruz. Tabi bunlar bizi zorluyor. Önceleri çok uzundu vardiya sistemimiz. Şu anda on beş güne indi. Ondan sonra zorlu yani bizim işimiz"

"Bana kalsa gündüz vardiyasında çalışmak isterdim. Daha güzel. Akşam olduğunda evine gidiyorsun, ona göre planlarsın. Gece vardiyası tabi ki uykusuzluk. Bizde uykusuzluk sorunu çok oluyor çünkü vardiya sistemimiz çok uzun. Bizim başka sorumluluklarımız, evde sorumluluklarımız var. Çoluğumuz, çocuğumuz; yemeğimiz, aşımız... O yüzden gece vardiyası bizi zorluyor. 3-11 desem onda hiçbir sosyal faaliyetimiz yok zaten, tam günün ortasında buraya geliyoruz. O yüzden ailemizi bile görmüyoruz yani tabi ki sabah vardiyası en güzeli"

Türkiye'de huzurevlerinde yaşlılara hizmet vermek üzere çalışacak meslek elemanlarının kimler olduğu ve sorumlulukları, Kamu Kurum ve Kuruluşları Bünyesinde Açılacak Huzurevlerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirlenmiştir [24]. Buna göre, kurumda yaşlı bakım elemanlarının vardiyalı olarak yirmi dört saat görevlendirilmesi zorunludur. Bakımın sürekliliği için tüm gün personel bulundurulması önemlidir. Çalışan personelin tamamına yakını ev içi rollerinin gece çalıştıkları sürelerde etkilendiğini belirtmişlerdir. Katılımcı yanıtlarına bakıldığında, tamamının temizlik personeli ile görev tanımlarının tamamen ayrı olduğunu, bu konuda karmaşa yaşanmadığını, gerekli durumlarda birbirlerine destekte olduklarını belirtmişlerdir.

"Temizlik personeli kendi işini de biz kendi işimizdeyiz. Onlar geldiklerinde tuvaletleri, paspasları yapıyorlar, bizimle bir işleri yok, karışmıyorlar"

Katılımcılar kurumda yaptıkları işi; "**kişisel bakım, yatak bakımı, yemek, alt bakımı, yara bakımı**" biçiminde ifade etmektedirler.

• **Yaşlı bakım elemanlarının aldıkları sertifika programı ve hizmet içi eğitim programına ilişkin düşünceleri nelerdir?**

Çalışma grubunda yer alan bakım personelinin tamamına yakını (n=14), yaşlı bakım sertifikasını İş-kur ile halk eğitim merkezi tarafından birlikte düzenlenen kurs programıyla aldıklarını ifade etmişlerdir. Altı ay süren bu programda sağlık meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin eğitim verdiklerini, eğitim içeriğinin, yaşlı beslenmesi, hijyeni, egzersizi ile diyabetüs mellitus ve hipertansiyon gibi hastalıklardan oluştuğunu ifade etmişlerdir. Halen kurum içinde sıklıkla hizmet içi eğitimler planlandığını bu eğitimlerin konusunun hijyen kuralları, fizik egzersizlerin yaşlı için önemi, iletişim ve ilk yardım gibi başlıklardan oluştuğunu belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan personelin hemen hemen tamamı hizmet içi eğitimlerden çok yararlandıklarını iş dışında da sosyal hayatlarında da bu bilgileri kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu konudaki bazı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

"Biz ilk kurs alanlardanız kurum içinde 11 yıl önce halk eğitim ve İŞKUR bir ortak programla. Halk Eğitim 6 ay boyunca burada kurs yaptı. Kursta geldik uygulamalı kurs aldık. Şimdi halk eğitimden direkt ders üzerinden de verebiliyorlar ama biz direkt huzur evine gelerek, biz burada yaşlıyı da görerek aldık. Ama sonraki kurslar daha çok ders üzerinden. Ben belgemi buraya 6 ay boyunca gelerek uygulamalı bir şekilde aldım"

"Halk eğitimden aldım. 6 ay sürdü. Çok güzel geçti sağlık meslek lisesinden hocalar vardı. Hani hala görüştüklerimiz bile oluyor. Hani çok güzel geçti kursumuz. Kurumda da eğitimlerimiz devam"

ediyor. Ben raporluyken çok fazla katılamıyordum genelde ben katta bekliyordum arkadaşlar gidiyordu. Şimdi artık bana öncelik veriyorlar. Hoşuma gidiyor güzel oluyor”

Ülkemizdeki yaşlı bakımı eğitiminin nasıl olduğuna yönelik yapılan çalışmada, yaşlı bakım personelinin üniversitelerde ön lisans düzeyinde eğitim aldıkları, çeşitli kamu ve özel sektör kuruluşlarının sertifika eğitimleri ile de eğitimlerini tamamladıkları belirlenmiştir [17]. “Yaşlı bakım eğitimi konusunda ortak bir eğitim programının olmaması yetişen personellerde bir takım eksiklerin olmasına yol açmaktadır” denilmektedir [25]. Bu bilgiler göz önüne alındığında, çalışmamızda yer alan katılımcılarında farklı düzeyde eğitim almış oldukları ve literatürle benzeştiği görülmektedir.

- **Yaşlı bakım elamanlarının iyi bir yaşlı bakım personeli olmak için gerekli özelliklerin neler olduğu konusuna yönelik algıları nelerdir?**

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan bakım personellerinin tamamı (n=15) iyi bir bakım personelinin en başta “**sabırlı**” olması gerektiğini belirtmişlerdir. Ardından sırayla **merhametli, hoşgörülü ve güler yüzlü** olmasının önemli olduğu ifade edilmiştir. İki personel ise, sayılan özelliklerin yanı sıra **profesyonel** olunması gerektiğini belirterek “evdeki sıkıntının buraya, buradakinin ise eve taşınmaması gerekiyor” diye açıklamışlardır (Katılımcı 3-katılımcı 10). Profesyonel tutum sergileme, mesleğin verimliliği, çalışanların iş doyumunu ve mesleğin standartlarının oluşturulması bakımından oldukça önemlidir. Mesleğin profesyonel olarak yerine getirilmesi hem bireysel hem de kurumsal açıdan olumlu etki sağlamaktadır [26 ve 27]. Ancak tüm katılımcıların ilettiklerine bakıldığında profesyonel olma konusunda geliştirilmesi gereken alanlar olduğu değerlendirilmiştir. Hemen her meslek için geçerli bu durumlara benzer biçimde hemşirelerin bakım verme sürecinde profesyonel değerlere önem verdikleri saptanırken [28], hekim adayları ve hekimlerin mesleki değerleri ile yapılan bir başka çalışmada katılımcıların profesyonel değerler açısından en fazla **mesleki sorumluluğu** önemsedikleri bildirilmiştir [29].

Araştırma sonuçlarımız literatürle benzerlik göstermektedir. Bu bağlamda çalışmamızda yer alan katılımcıların ikisinin profesyonel olunması gerekliliğini belirtmeleri sevindirici ancak geliştirilmesi gereken bir durum olarak değerlendirilmiştir.

- **Yaşlı bakım elamanlarının yaşlıya bakım vermenin duygusal olarak kendilerini nasıl etkilediğine ilişkin düşünceleri nelerdir?**

Verilen cevapların çoğunlukla **bayram** gibi özel zamanlarda daha çok etkilendikleri şeklindedir. Personelin yarıya yakını yaşlıların **hastalık ve ölümlerinden** çok etkilendiklerini belirtmişlerdir. Demans hastası olan yaşlıların unutkanlık yaşamalarının da çok etkileyici ve üzücü olduğunu vurgulayan personeller bulunmaktadır. Beş nolu katılımcı “buradaki yaşlılar ailemiz gibi oluyor o yüzden her sıkıntılarını bizi etkiliyor” diye ifade etmiştir. Katılımcının bu ifadesi alan yazında merhamet yorgunluğu olarak bilinen durumu düşündürmüştür. Merhamet yorgunluğu, acı çeken bireye bakım verirken bakım veren bireyin kendisini tükenmiş hissetmesi olarak açıklanmaktadır. Merhamet yorgunluğu aniden başlamakta ve devamında bireyin tükenmişlik yaşaması söz konusu olabilmektedir. Merhamet yorgunluğu yaşayan bakım verici personelin empati yapma beceresinde azalma, sorumluklarını yerine getirmede zorluk, sosyal olarak içe kapanma ve işi bırakma isteği görülebilir [30, 31 ve 32]. Yaşlı bakım programı öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin manevi bakım algılarının orta düzeyde olduğu, ölüm ve manevi bakım konulu eğitim programı sonrası öğrencilerin tutumlarının anlamlı düzeyde iyileştiği tespit edilmiştir [33]. Çalışmamızdaki katılımcıların

cevapları değerlendirildiğinde bakım verdikleri ve duygusal bağ geliştirdikleri yaşlıların ölümlerinden çok etkilendiklerini belirtmiş olmaları ve özellikle demans tanısı olan yaşlılara yönelik merhamet yorgunluğu olabileceğini düşündürmüştür. Bu nedenle özellikle huzurevinde hizmet veren bakım personellerine ölüm ve merhamet başlıklı eğitim planlamaları yapılması gereklidir.

• **Yaşlı bakım elamanlarının işlerini daha iyi yapabilmeleri konusunda sizin önerileriniz nelerdir?**

Katılımcıların tamamı malzeme konusunda eksiklerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Yaşlı bakım personelinin dörtte üçü (n=12) halen hizmet verdikleri binanın fiziksel koşullarının uygun olmadığını asansör, rampa gibi çok önemli alanların bile yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Sağlık çalışanları kas-iskelet sistemi sorunları açısından riskli meslek grubudur. Hastayı kaldırma, taşıma gibi durumlar, gürültü ve radyasyon gibi fiziksel tehlikelere maruz kalmak sağlık çalışanların en ciddi mesleki zorluklarıdır [34]. Bel ağrısı yaşama konusunda hemşireler, sanayi işçileri ve araç şoförlerinden ardından üçüncü sıradaki riskli meslek grubudur [35 ve 36]. Güvenli, nitelikli ve verimli sağlık hizmetlerinin sunulması, aynı zamanda sağlık çalışanlarının sağlığına, kapasitesine ve performansına bağlıdır [37 ve 38]. Literatür incelendiğinde, yaşlı bakım personelleri ile 2014 yılında yapılan bir çalışmada, uyku düzeninde değişim, yorgunluk, bel ağrısı, sindirim sistemi sorunlarının yoğun bir şekilde yaşandığı belirlenmiştir [39]. Araştırma sonuçlarımız literatürle paraleldir. Bir katılımcı (K2) çalışanların listesini kurum idaresinin düzenlediğini ve temizlik personelinin vardiyaya kalmadığını düzenleme yapsa sözü geçen personellerin de vardiyaya kalmasını sağlayacağını belirtmiştir. Çalışmamızdaki katılımcıdan böyle bir öneri gelmesinin nedeni temizlik personellerinin sadece gündüz vardiyasında çalışıp diğer vardiyalarda çalışmamalarıdır. Yaşlı bakım fonksiyonlarının yanı sıra temizlik personelinin olmadığı zamanlarda temizlikte yapmaları iş yükü olarak belirtilmektedir. Ancak ilgili yönetmelikte, temizlik hizmetleri için yeterli sayıda eleman çalıştırılmasının zorunlu olduğu ile sözü geçen personellerin çalışma koşul ve esasları kuruluşun sorumlu müdürü tarafından belirlenir diye belirtilmektedir [24].

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Bu çalışmada, yaşlı bakım personellerinin tamamının üç vardiya çalıştıkları, çoğunluğunun yaptığı işi sevdiği, kurum binasının fiziksel koşullarını yetersiz buldukları, hizmet sunumunda duygusal olarak hassasiyet yaşadıkları anlaşılmıştır. Bu sonuçlara yönelik, kurum içinde yapılan eğitimlerde yaşlı ile iletişim, merhamet yorgunluğu, mesleki profesyonel değerler ve iş güvenliği gibi konu başlıklarının olması ayrıca personelin duygusal paylaşımının yapılacağı düzenlemelerin oluşturulması önerilebilir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI (LIMITATIONS OF RESEARCH)

Nitel araştırmalar kesin ve genellenebilir sonuçlar ortaya koymayı amaçlamamaktadır. Ancak olay ve olgulara dahil derinlemesine betimleme ve yorumlama yapmamıza yardımcı olacak öznel sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilmektedir [23,40]. Bu nedenle bu araştırmanın bulguları sadece incelenen grubu yansıtması nedeniyle genellemenin yapılamamasıdır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI (CONFLICT OF INTEREST)

Yazarlar çalışmada çıkar çatışması olmadığını bildirmektedir.

FİNANSAL AÇIKLAMA (FINANCIAL DISCLOSURE)

Yazarlar bu çalışma için herhangi bir mali destek almadığını beyan etmiştir.

ETİK STANDARTLAR BEYANI (DECLARATION OF ETHICAL STANDARDS)

Makalenin yazarları bu çalışmada kullanılan materyal ve yöntemlerin etik kurul izni ve/veya yasal-özel izin gerektirmediğini beyan eder.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1] Samancı Tekin, Ç. ve Kara F., (2018). Dünyada ve Türkiye’de yaşlılık. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3(1):219-229.
- [2] TÜİK, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yaslilar-2021-45636>.
- [3] Brodsky, J., Naon, D., Resnizky, S., Ben Noon, S., Morginstin, B., and Graa, R., (2004). Recipients of Long-Term Care Insurance Benefits: Characteristics, Formal and Informal Assistance Patterns and Unmet Needs (DM-441-04). Jerusalem, Israel: Brookdale Institute.
- [4] Lecovich, E., (2008). Caregiving Burden, Community Services, and Quality of Life of Primary Caregivers of Frail Elderly Persons. Journal of Applied Gerontology, 27(3):309-330.
- [5] Işık, K., (2013). Yaşlı Hastaya Evde Bakım Verenlerin Yaşam Doyumları ile Bakım Yükleri Arasındaki İlişki ve Etkileyen Faktörler (Yüksek Lisans Tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- [6] Gürer, A., Küdür Çırpan, F. ve Atalan Özlen, N., (2019). Yaşlı bakım hizmetleri. Journal of Health Services and Education, 3(1):1-6.
- [7] Grunfeld, E., Glossop, R., McDowell, I., and Danbrook, C., (1997). Caring for elderly people at home: the consequences to caregivers. Canadian Medical Association, 157(8):1101-1105.
- [8] Arun, Ö. and Çakıroğlu Çevik, A., (2013). Quality of life in an aging society: A comparative analysis of age cohorts in Turkey. Zeitschrift für Gerontologie und Geriatrie, 46:734-739.
- [9] Lovell, M., (2006). Caring for the elderly: Changing perceptions and attitudes. Journal of Vascular Nursing, 24(1):22-26.
- [10] Uncu, Y., Özçakır, A., Sadıkoğlu, G., Alper, Z., Özdemir, H., and Bilgel, N., (2002). Socio demographical characteristics of bursa rest-home residents and the results of their health surveillance. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 28(3):65-9.
- [11] Akdemir, N., Kapucu, S., Özdemir, L., Akkuş, Y., Alparlan, G.B., and Akyar, İ., (2012). Profile study of rest home and care rehabilitation for elderly people in Turkey. Journal of the Indian Academy of Geriatrics, 4(1):37-45.
- [12] Özçakar, N., Kartal, M., Dirik, G., Tekin, N., and Güldal, D., (2012). Burnout and relevant factors in nursing staff: what affects the staff working in an elderly nursing home?. Turkish Journal of Geriatrics, 15(3):266-272.
- [13] Azizoğlu, F., (2021). Huzurevi ve Yaşlı Bakım Rehabilitasyon Merkezleri Sağlık Çalışanlarının İş Yükü ve Tükenmişlikleri Arasındaki İlişki (Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- [14] Narum, L. and Transtrom, N., (2003). Caregiver Stress and Coping: The Journey Through Caregiving, The North Dakota Family Caregiver Project: North Dakota State University.
- [15] Genç, Y. and Barış, İ., (2015). Contemporary approach in elderly care: Strengthening the home care services instead of

- institutional care. The Journal of Academic Social Science, 3(10):36-57.
- [16] Utkualp, N., Yıldız, H. ve Özdemir, A., (2015). Huzurevi çalışanlarının yaşlı ve yaşlı bakımına ilişkin görüş ve tutumlarının etik açıdan değerlendirilmesi. Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History, 23(3):93-102.
- [17] Oğlak, S., (2008). The importance of employment and training of caregiver in care services of the dependent people in Turkey. The Journal of Sacrifice, 5(1):9-12.
- [18] Toseland, R.W., Smith, G., and McCallion, P., (2001). Family caregivers of the frail elderly. Handbook of Social Work Practice with Vulnerable and Resilient Population, 18(2):99-109.
- [19] Okoye, U.O. and Asa, S.S., (2011). Caregiving and stress: experience of people taking care of elderly relations in south-eastern Nigeria. Arts and Social Sciences Journal, 2(1):29-31.
- [20] Hendekçi, A. ve Gök Uçur, H., (2020). Bakım personellerinin yaşadığı sorunlar ve bakımdan etkilenme durumları. Journal of Academic Research in Nursing, 6(3):538-44.
- [21] Day, J.R., Ruth, A.A., and Davis, L.L., (2014). Compassion fatigue in adult daughter caregivers of a parent with dementia. Issues in Mental Health Nursing, 35(10):796-804.
- [22] Polat, F.N. ve Erdem, R., (2017). Merhamet yorgunluğu düzeyinin çalışma yaşam kalitesi ile ilişkisi: Sağlık profesyonelleri örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(26):291-312.
- [23] Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2016). Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin yayıncılık.
- [24] Mevzuat, (2008). Özel Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım Merkezleri Yönetmeliği, Resmî Gazete Sayısı: 26960 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?mevzuatno=12317>.
- [25] Birinci, E., (2021). Türkiye'deki yaşlı bakımı eğitimi üzerine genel bir değerlendirme. Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi, 3(5):31-43.
- [26] Erbil, N. ve Bakır, A., (2009). Meslekte profesyonel tutum envanterinin geliştirilmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(1):290-302.
- [27] Adıgüzel, O., Tanrıverdi, H. ve Sönmez Özkan, D., (2011). Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. Yönetim Bilimleri Dergisi, 9(2):237-258.
- [28] Uslu, Ö. ve Kızılkaya, M., (2021). Hemşirelerin profesyonel değerlerinin belirlenmesi. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 8(2):192-202.
- [29] Uzdil, E., (2021). Hekim ve Hekim Adaylarının Profesyonellik, Mesleki Değer Algısı: Umutsuzluk Düzeyleri ile Aralarındaki İlişkinin Araştırılması (Uzmanlık Tezi). Konya:Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı.
- [30] Sayar, K. ve Manisalıgil, A., (2016). Merhamet Devrimi. (3. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- [31] Uslu, E. ve Buldukoğlu, K., (2017). Psikiyatri hemşireliğinde şefkat yorgunluğu: Sistemantik derleme. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, (4):421-43.
- [32] Bektaş, G., Genç, G., Güneç, A. ve Aytaç, B., (2018). Sağlık Çalışanlarında Merhamet Yorgunluğu. 2nd International Symposium Humanities and Social Sciences. 04-07 August/Comrat.
- [33] Kabataş Yıldız, M. ve Çal, A., (2022). Yaşlı bakımı öğrencilerine verilen ölüm ve manevi bakım eğitiminin etkinliği. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 10(1):301-312.

-
- [34] Ülgüdür, C. ve Dedeli Caydam, Ö., (2020). Sağlık profesyonellerinde ergonomi ve kas iskelet sorunlarının değerlendirilmesi. *Izmir Democracy University Health Sciences Journal*, 3(1):8-37.
- [35] Buzak, A., Ağuş, M. ve Celep, G., (2019). Sağlık çalışanlarında ergonomik risklerin değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Fen ve Doğa Bilimleri Dergisi*, 2:84-90.
- [36] Demirpolat, E., Oğuzöncül, A.F. ve Kurt, O., (2021). Sağlık personelinde bel ağrısı ve bel ağrısını etkileyen faktörler: Kesitsel bir çalışma. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 4(22):112-118.
- [37] Meydanlıoğlu, A., (2013). Sağlık çalışanlarının sağlığı ve güvenliği. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3):192-199.
- [38] Avcı, K., (2018). Sağlık hizmetlerinde kalite iyileştirme ve Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü. *Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Dergisi*, 1-5.
- [39] Işıkhan, V., (2018). Kurumda çalışan yaşlı bakım elemanlarının bakım yükünü etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1):1-26.
- [40] Erdoğan, S., Nahcıvan, N. ve Esin, N., (2014). *Hemşirelikte Araştırma*. İstanbul:Nobel Tıp kitabevi.